

Vredništvo:

na Travniku št. 273. I. nadst. (ona
skrbni št. za razpediteljnost liste).

Prjemajo se za plačilo vsakega
exemplarja tudi v naslednjem jeziku.

Plača se za vsako nalogo vrste 6
sold., če se izvede samo enkrat na-
tano, če dvakrat, 8 sold., če trikrat,
10 n. v. n. — Payrh tega je vsak
krat 30 n. za štampilj.

PIDNIK

za domače, slovenske in občne potrebe.

V Gorici, v petek 13. marca 1868.

Izhaja vsak petek.

Velja po pošti pošiljana za celo leto
3 gold., za pol leta 1 gold. 80 n., za
četrt leta 80 n. Kdor sam po-se-
bi plača, plača za celo leto samo 2 g. 80
n., za 1/2 l. 1 g. 30 n., za četrt l. 70 n.
Naročila pisma in reklamacije naj
ne pošiljajo vredništva.

Pešani listi se prodajajo v Gorici
v bukvarnici K. Sehar-jevi na Traval-
ku po 6 soldov.

Politiški ogled.

Državni zbor dunajski pretresa sedaj vladni pred-
log, po katerem naj se odpravijo dozdej veljavne posta-
ve zaradi odrtije. Znano je namreč, da se dozdej od
lipošnjega donarja niso smele voči obresti (čintli)
jemati kakor jih postava dopušča, in da je bil za odr-
tnika kaznovan, kdor je bil za tega dol tožen; ta posta-
va ima sedaj nehati, ako jo potrdi državni zbor. —
Državni zbor je sklenil, naj se zavoljo velike nadlogo
Poljakom in Rusinom iz državne kase posodi 850.000
gold, ktere dožela v 3 letih poplača z obresti po 6 od
100 gold. — Dunajski delegacija prevdarja zadnji del
svoje naloge, namreč tistih 27 milijonov in 86.000 gold
ktere vlada zahteva za nenavadne armadine stroške, to
je, za nove topove, zidanja trdnjav in za še 75.000
novih pušk na igle (600.000 jih že ima iz starih pre-
delanih, in 250.000 tudi že naročenih), ki jih je treba,
da bode vseh skupaj 925.000. — Iz ogerske delegacije
se slišijo čedalje čudnejše reči: v zapisnik so po na-
svetu Tiszovom dali zapisati, naj se naše dozdanje
cesarstvo imenuje „Avstrija in pa Ogerska“ ali ba „av-
strijsko-ogerska državna zveza“, in Simonyi je rekel,
naj kar naravnost v normišnico vtaknejo vsacega, kdor
še misli na ednoto Avstrije! To je vendar odkritosrčna
beseda, ktere pa je strah vsacega pravoga Avstrija-
na. — Veliko več, kakor o tem, kaj delajo državni zbor
in delegacije, se govori zdaj v avstrijski in vnanjih
časnikih o novih davkih, ki imajo priti. Dozdej jih mi-
nisterstvo še ni državnemu zboru v pretres dalo, ven-
dar je že strah velik, da ne bi prišli. Pravijo namreč,
da ministerstvo misli za tri leta (da bi iz 3 let le ne
postalo 10 in še več let kakor pri „vojskini dokladi“
od 1859. leta, ki jo še danes imamo) državna obliga-
cije, to je, njih kupone obložiti z višim davkom; do-
zdej se je od kuponov, to je, od obresti, ki jih dona-

ajo državne obligacije, plačevalo po 7 od 100 gold.,
v prihodnje bi se ta davok povišal na 17 od sto. Drug
nov davok bi pod imenom „davok od kapitala“ za-
deval premakljivo posestvo, hiše in zemljišča, to je
od vrednosti teh posestev (po odbitih dolgovih) bi se
na leto plačevalo od premakljivega posestva 6 deset-
nek, od zemljišča (grunta) 4, od hiše pa 3 desetinke
od enega odstotka ali procenta. Kapitali do 800 gold.
bi bili tega davka prosti. (Od 100 gold. 1 odstotek je
1 gold. Če 1 gold. ali 100 krajo. razdelimo na 10 de-
setinek, iznaša vsaka desetinka 10 krajo., tedaj 2 de-
setinki 20 kr., 3 des. 30 kr., 4 des. 40 kr., 5 des. 50
kr. itd., ki bi se vrh navadnega hišnega ali gruntnega
davka še kot „davok od kapitala“ plačevali za vsaki
sto.) Res, da je država v donarni stiski in mora do-
biti dohodkov; al vsak minister (in minister Plener je
to odločno rekel) se je bal, če zdaj visoke davke še
povišati ali nove vpeljati. Naj tedaj sodanje minister-
stvo resno prevdari, predno stori kaj, kar si gleda na
nadlogo zemljiščnega in hišnega posestva, ni upalo
noheno prejšnje, sicer z uboštvo države onemorejo
tudi državljani, in kaj bode potem? Državnim poslan-
cem pa je sveta dolžnost, da vladi odkritosrčno pove-
dó, da zemljiščem in hišam še novih davkov nakladati
nikakor ne gré. Naj se davki in to prav veliki naložé
na reči, ki spadajo v vrsto potrate, gizdavosti (luxus),
ošabnosti, naslednosti itd., naj se znižajo visoke uradni-
ške plače itd., sploh tam naj se išče denar, kjer ga je
veliko, ne pa tam, kjer že en sam goldinar človeka
hudo stisne. — Pline Napoleon je zdaj v Berlinu, kjer
vse ogleduje; zakaj? — se ne vé; gotovo ne, da bi se
kratkočasil. — Rimski vlada še ni nikakoršnega od-
govora dala avstrijskemu poslancu grofu Crivelli-u,
kteri se ima pogajati za stran konkordata; še le 24.
dne t. m. bode vmešten za poročnika avstrijskega. —
Na Turškem čedalje bolj vré. „Nov.“

Podlistek**Odlomek iz domače zgodovine.**

Vhod Napoleona I. v Gorico leta 1797.

Po mnogih nesrečnih bitvah se je morala cesar-
ska posadka v Mantovi dne 2. februarja 1797 Franco-
zom podati. Naši so se umaknili do Taljamenta, ter
poskušali tu Francoze zadržati. Pa zmagani tudi tukaj
so mogli nazaj iti. En del cesarske armade je šel čez
Potabelj (Pontebio) na Koroško, drugi pa v Gorico in
naprej. Francozi so se 18. marca Vidma polastili in bi-
li 19. za pred Gradiščem, v kteri trdnjavi sta bila samo
dva bataljona Dunajskega polka „Deutschmeister“.
Ze tisti dan sta se morala podati generalu Bernadotte u
kteri je pozneje Švedski kralj postal. Po noči 19. in
20. marca je potegnil nadvojvoda Karol vse vojskono-
zaj, čez Kanal na Koroško in čez Šempas na Razdrto.

Popoldne 20. marca dojde v Gorico prvi fran-
coski pikét strelcov na kenjih 19. polka pod poveljem
generala Murat-a (poznejega Neapolitanskega kralja.) Za-
tem je prišel en oddelek vojske pod vodstvom genera-
la Bernadotte-a, ki se je ustavil na Lijaku in poslal
svoje vojake do Črnič. Tretji oddelek pod vodstvom
generala Dugna se je proti Trstju napotil, kamor je pri-
šel 23. marca.

Drugi dan je prišel v Gorico glavni poveljnik
Bonaparte z generalom Berthier-om. Ostala sta oba v
hiši Barona De Grazia-e. Generalu Murat u je bilo od-
kazano stanovanje v poslopji, kteremu se je pravilo
pri sv. Križu, in ki je zdaj posestvo družine Ritterjevo

(pri pošti); general Bernadotte si je vzel škofovo (zdaj
nadškofovo) poslopje.

Prvo delo Bonaparte-ovo v Gorici je bilo to, da
je začasno vlado 16 možem izročil in to v italijanskem
in nemškem jeziku razglasil prvega germinala, v petem
letu republike francozke, to je 31. marca 1797. Razglas
je ta-le:

Republika francozka.**Svoboda.****Enakopravnost.**

Iz glavnega stanu v Gorici, 1 germinala-a, v petem
letu republike edine in nerazdeljive.

Bonaparte glavni poveljnik armade v Italiji
Ljudstvom goriške provincije!

Brez vzroka ste se bali francozke vojske pred ko
je prišla. Mi nismo prišli, da bi vašo deželo podjarmi-
li, ali vaše navade spremenili, ali pa vašo vero zatrli.
Francozka republika je prijateljica vsem narodom, in
gorje kraljem; ki so tako nesparentni, da se zoper njo
bojujejo.

Duhovni, plemenitniki, meščani! Ljudstvo gori-
škega okraja! znebiti se vse skrbi in strahu. Mi
smo dobri in človečanski (nemiljeni), in vi bote koj
spoznali, kak razloček da je med obnašanjem svobod-
nega ljudstva, pa med obnašanjem kacega dvora in
njegovih ministrov.

Ne vtikajte se v pravdo, ki vas ne zadeva, in jaz
hom varoval vaše osebe, vaše imetje, vaše bogočastje
(vero); pomnožim vaše privilegije, povrnem vam vaše
pravice. Francozko ljudstvo zmago više ceni zavoljo te-
ga, da bi po nji nekrivičnosti popravilo, ne pa zavoljo
puble časti, ki si jo zmagavci pridobijo. —

dar tvoja pravična nevolja zanesla? Ti bi hotel še na vse zadnje gosposki ali celo vladni postave brati? Ali ne veš, da kmetu se spodobi molčati i s potrpljenjem čakati boljših časov? In to, nadja se, če se ne [gól]jufamo, da jih homo tudi učakali. Saj si menda bral, da smo dobili z novimi ministri tudi onoga ministra za poljedelstvo, kakoršnega do sedaj še nismo imeli, in, ako ne bo samo mož tega imena, ampak tudi gospod, ki mu je kmet i njegovu opravilo pri rocu, smemo se tudi dobrih, kmetijstvu koristnih naprav nadjati, ki nas bodo iz zdajšnjega močvirja na kaj višo stopnjo blagostanja izvlekle. Tako homo morda enkrat na zeleno vojico stopili, in če že ne homo kakor kmetje na Francozkem pod Henrikom IV. vsaki teden tolstih piščet v loncih imeli homo se že vsaj enmalo iz tistih šencanih dolgov izkopal, ki nas kakor mora tlačijo, da še spati ne moremo.

Bl. No, lej ga no, učena glava! odkod pa ti imaš to, da se je kmetom na Francozkem nekda tako dobro godilo?!

Tom. Bukve povedó. Če nočeš meni vrjeti, pa beri Vrtovcovo „občno zgodovino“, v kateri so zaznamvano vse imenitne zgodbe od začetka sveta skoraj do naj novejših časov. Gospod učitelj so mi to bukve uni dan posodili, ter som jih rad kakor enker prebiral. Pa tudi sami ti hojo znali to še boljše povedati.

Bl. Ravno zdaj sem gredó.

Tom. „Dober dan! g. učitelj. Stopite sem, če smem prositi. Vi znate zmerom kaj lepoga povedati; blagovolite nama, prosim, na to vprašanje odgovoriti: ali in kdaj se bo nam kmetom tako dobro godilo, kakor unimlo na Francozkem, ki so po gosposko živeli? Morda se veste še spomniti, kako ste mi uni dan le to pripovedovali?“

G. uč. (se jima pridružival odgovoril z modrim glasom): Tega, kar me prašata, vama ne morom povedati, kor vajna sreča v božjih, pa tudi v vaših rokah leži, jez pa nisom prorok. Ali, če potrebujeta dobrega sveta, vama ga dam. Četa, da vama bo Bog pomagal, pomagajta si tudi sama. Pred vsem vpišite se, kmeti, obilno v čitalnico, ktero smo, hvala Bogu in iskrenomu prizadevanju naše gospode srečno napravili in to tudi za vas. Kaj mislite, da čitalnica je samo za gospode? — Ona je tudi vsem poštenim in pametnim kmetom odprta.

Bl. i Tom. (onoglasno v besedo sežeta): Za dnar! Odkod pa dobiti ta šencani denar, ki hoče povsod bití?!

G. uč.: No, par goldinarčkov na leto, mislim, da vam ne bo sivih las delalo. To bi bil nar manjši i menda tudi nar potrebnejši davek za vas. Več pa ko se vas vpiše, manj bo treba vsacemu udu plačati, da si ravno tisto število dobrih časopisov i knjig ohranimo. K temu namenu si pa od družih nepotrebnih, da celo škodljivih davkov, ki jih nepremišljeno plačujete, prav lahko nekaj novcev odbijete. Lulo bolj redko nabasati, pa pivnico bolj redko obiskovati; pa je. Ko bi mesto včasih progloboko v kozarec pokukati, bolj globoko v podučno časnike i dobre knjige; potlej pa včasih bolj globoko i natanko po svojem polju pokukali, kako to ali uno kaj rase, bi jo kmeti še la v tarčo zadeli.

Bl. i Tom. Prav govorite, g. učitelj.

G. uč. In ravno iz tega vidita, da ne bi bilo zadosti, se vam v čitalnico samo vpišati, ampak morali bi posebno ob nedeljah po službi božji, ali kedar imate proste urice, v nji se sbajati, dobre časnike marljivo prebirati in kar ste ob nedeljah dobrega brali, pa med tednom na polju poskušati i djansko izpeljevati. Hvala Bogu i skrbnim učenim možem, dandanes imamo vže dosti prav koristnih slovenskih časnikov in lepih bukvic, ki vam kmetom pot gladijo k sreči i blagostanju, kakor so: „Novice“, „Slov. Gospodar“ i. t. d. Ti so vaši naj boljši voditelji in svetovavci; teh se držite, ne pa svojih starih trm ali celo pogubljivih vraž. Med knjigami pa vam posebno priporočam Zalokarjevo „Umno kmetovanje“, „Živinozdravnika“, Vrtovcovo „Kemijo“ i „Vinorejo“ i. t. d. Vse te knjige in dobre spise pa dobite lahko v čitalnici za majhen denar. Poznam pametnega kmetovalca ne daleč od tod, ki ne zna ne coprati ne zaklade (šaco) vzdigovati, pa si je vendar s pomočjo Zalokarjeve knjige o umnem kmetovanju svoje polje tako zboljšal, da mu, kakor sam trdi, še toliko nase, ko njegovemu rajnomu očetu.

Bl. i Tom. Prav imate, g. učitelj! Prosim lepo, se danas vpišite naju v čitalnico.

Drobtinca.

Hrvatje v Dunajski gostilnici leta 1848.

Po hudem boji so se bili Serežani Dunajskega predmestja W. polastili, in so bili prilomastili v neke hiše, iz katerih so popred puntarji na nje streljali. V eni je stanoval neki učitelj, kateri je bil pa še o pravem času peto in blago odnesel. — Zastonj je bilo tedaj vse preiskovanje naših Serežanov, in že so hoteli učiteljevo sobo zapustiti, kar izvleče eden s velikim krikom in veseljem iz temnega skrivališča zvezek papirja, ktereга so oni koj za papirnati denar spoznali in med sabo razdelili.

Dva dni potom je tri teh vojakov strašna zepa morila. Podajo se tedaj v gostilnico, da bi avstrijska vina pa dunajska jedila pokusili. In glejte, vse jim je dobro dihalo! Po kosilu pokličejo krčmarja, da bi mu plačali. Mož je bil sicer precej neotesan, pa takim gospodom so je ponižno in prijazno bližal, češ, da Serežani ne dajo s sabo šale uganjati. — Pa kako se začudi, ko mu dajo mesto bankovca listek, na kterom je bila beseda „unzufrieden“ (nezadovoljen) natisnjena.

Taka se mu ni bila še pripetila. Mislil je siromak, da to ni drugo ko znamenje nezadovoljnosti skisovcem, ki ga je bil vojakom dal; podviza jih krotiti ter obljubuje, da jim koj „naj boljšega“ in naj slastnejšo pečenko prinese.

Serežanom, ki so nemški razumeli, kakor mačka na boben, ni še v glavo prišlo, da so krčmarju „Verhaltungszettel“ (kolako „spričalo obnašave“) meči bankovca dali, ter so ga debelo gledali. Na sadnje se jim je pa vendar dozdevalo, da jim hoče mož še nekaj prineseti, in so prijazno s glave prikimali.

Kmalu se vrne krčmar in prinese nar boljšega vina in nar slastnejše pečenke. — pečenko, ktera je sama rekla „Jej me!“ Serežani pa so bili možje, ki so znali jesti in piti! — Kmalu ni bilo pečenke ne duha ne sluha. — Kedar so bili po domače siti in napojeni, dvignejo se s klopi in dajo krčmarju zopet en „listek“.

Ta ga vzame s ponižnim poklonom, in je popolnoma potolažen, da so gosti zadovoljni, kajti pisano je bilo na listu: „Sehr wohl zufrieden“ (prav zadovoljen). — Mož je bil še vesel, da mu je tako dobro izšlo; Serežani pa tudi zadovoljni, da so jim „bankovci“ tako dobrega vina in tako slastno pečenke pripravili.

Doneskov za sv. Očeta papeza

je poslal g. Jožef Marušič 26. febr. t. l. apost. nunci-jaturi na Dunaj:

V državnih listkih 170 gold.

V srebru v avstr. veljavi 16 1/2 „

V konv. velj. „ 3:30 kr.

V zlatu „ „ 65 frankov.

Umrli v Gorici:

od 3. do 10. marc. t. l.

3. Anton Verfolja; 46 l., služabnik, za vodenico; Anton Vain-
un, 34 l., dnisar, za plućico; 4. Bogoljub Pressel 8 d., radni kóp.
uprok, za bočjastjo; Elzabeta Federicia, 88 l., manjra vdova, za staro-
stje; Ivan Oreiner, 75 l., mlisar, za starostjo; 5. Anton Zenero, 68
l., kavarničar, za starostjo; Jožefa Olivati, 8 l., čevljarje otrok, za močlg.
vodenico; 8. Ivan Batič, 5 l., mešarja otrok, za bočjastjo; 10. Val.
Raver, 41 l., čevljar, za plućn. vnet.

**Horsni kurs na Dunaji 12. marca Metal-
liques 57:60; narodno posojilo 66:20; London 116:20;
adžjo srebra 114:—; cekini 5:53.**

**Loterijske številke. V Gradcu 11. t. m.
32, 7, 50, 34, 32.**

Listnica. Vsaga ta teden poslanega, kakor tudi od poprej osta-
lega nismo mogli pregledati. Prihodnjič, kolikor se bo dalo porabiti